

**Slovenska univerza za tretje
življenjsko obdobje**

Mentor in znanje 2013/št. 3

Spoštovane mentorice, spoštovani mentorji,

veliko spoznanj v pripravah na novo, jubilejno trideseto študijsko leto UTŽO Ljubljana, vam želimo. Hvala vam, da kljub težjim razmeram ostajate z nami in hvala vsem, ki ste se nam letos priključili na novo. Morda v naslednjem pogovoru z vašo kolegico najdete navdih tudi za svoje delo.

Učna ura iz programiranja in odnosov v študijski skupini odraslih

Najin pogovor sva s profesorico Tatjano Bradeško, mentorico v študijskem krožku zgodovine, pričeli po rednem mesečnem strokovnem srečanju *mentorjev Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani*.

T.B.: Saj ne vem, če bo to, kar bom povedala, kaj posebnega. Drugi so povedali vse mogoče, zlasti tisti, ki so mentorji v skupinah, kjer se učijo tuje jezike. Pri meni je vse tako,

no tako, bolj običajno. Bila sem vesela, ko ste me povabili k sodelovanju, da sem lahko nadaljevala tradicijo; vstopila sem v sistem predavanj, kakršnega so moji zdajšnji starejši študenti že doživeli pri mojih dveh predhodnikih zgodovinarjih, prof. dr. Ignaciju Vojetu in kolegici dr. Olgi Janša Zorn. Starejši študenti, ki sem jih "podedovala", so me najprej kar nekaj časa opazovali. Spraševali so se, to je bilo čutiti, če bom ustrezala njihovim pričakovanjem, če bom uspela doseči raven svojih predhodnikov.

D.F.: Nič nenavadnega. To se običajno zgodi mentorjem, ki pridejo v skupino za nekom drugim. V skupini ima namreč vsakdo svojo vlogo, tudi mentor, in pričakuje se, da jo bo ustrezno odigral, da ne bo "kvaril igre". To velja tako za nove mentorje kot za nove študente. Novega študenta, denimo, mora mentor opozoriti, da naj bo vsaj tri srečanja zgolj tihi opazovalec, sicer se lahko zgodi, da ga skupina zavrne. No, mentor pa, tako kot ste sami opazili, mora sprva čim bolj stopati po stopinjah predhodnika.

T.B.: To sem začutila in sem najprej "vstopila v sistem", sistem predavanj. Naredila sem pregled od starogrške in rimske zgodovine do renesanse. Tako, kronološko. To je trajalo kar nekaj časa. Vsaj toliko, da sem prestala "krst".

D. F.: In kaj se je kasneje spremenilo ter kako?

T.B.: Pravzaprav se je spremenilo tako, naključno. Brisala sem prah s polic in urejala domačo knjižnico. S svojimi študenti sem se kasneje pogovarjala o tem dolgotrajnem delu. "Kako to mislite, dolgotrajnem?" so me spraševali. "Mi to opravimo en dva tri." "Jaz pa ne, ker pričnem brati in takrat se čudim, katere knjige vse imam, pa ne vem več, da jih imam". Bila je to naključna pripomba, ki je pri študentih sprožila navdušenje nad tem, da bi tudi sami pregledali svoje knjižne police, očistili seveda tudi, in ugotovili, katere zgodovinske knjige in študije imajo doma. Vi ne veste, koliko so odkrili! Odkrili pa smo tudi vsi skupaj, da so nam naše domače knjižnice dale veliko virov, ki smo jih vključili v naš program dela. Moji, do tedaj predvsem poslušajoči starejši študenti, so zdaj postali raziskovalci, bralci, poročevalci.

D.F.: Odlično ... natanko tako mora biti v izobraževanju odraslih! Da ima mentor program, okvir programa, vsebine, cilje, da pa vključi v program tudi vse tisto vredno, kar cilje programa podpira, kar

prispevajo študenti. V vašem primeru je odkrivanje naslovov v domači knjižnici sprožilo veliko vsega, tudi vpogled v njihovo lastno preteklost. Francoski bibliotekarji poznajo tudi raziskovalno metodo, pogled v knjižnico strokovnjaka. Tako je moč zagledati, kako so se korak za korakom oblikovala njegova zanimanja in delo in seveda znanje. Vsako novo znanje se umesti v prejšnje, na tak ali drugačen način. Vstopi v vaš že obstoječi referenčni okvir, celoto življenja. In kaj so študenti odkrili?

T.B.: Najprej Sveto pismo. Knjigo, ki leži navadno pozabljena, saj je biblija zapleteno branje in bi se morali vračati k njenim besedilom zmeraj znova. Odkrili so veliko del s področja rimske zgodovine in renesanse. Odkrili so zemljevide. Odkrili so enciklopedije! Nekaj zgodovine Judov na tujih tleh, bolj v tujih jezikih, kajti na Slovenskem je malo tovrstnih del. Pomemben vir je zdaj dr. Klemen Jelinčič "Kratka Zgodovina Judov na Slovenskem". No, kratka res ni, je pa pregledna. Tako smo se lotili zgodovine Judov, spet v okviru našega programa, in tem temam smo posvetili tudi svoje ekskurzije v bližnja mesta. V Trstu smo si ogledali sinagogo,, ki je bila zgrajena pred prvo svetovno vojno in je tudi v drugi svetovni vojni ostala nedotaknjena. V stari Gorici smo odkrivali judovsko pokopališče in simbole. Zdaj, ko so prazniki, smo preučevali judovske in katoliške praznike. Zame, tako kot za moje študente, pomeni vse to veliko študija, pomeni razvijanje interesov, medsebojno menjavo znanja.

D.F.: Na kaj, mislite, mora biti mentor pozoren pri takšnem delu?

T.B.: No, mislim, da omeji svoje ambicije. Da si postavi dosegljive cilje. V našem primeru gre za tisoč in več let zgodovine. Vsega ne morem, veliko znam, a tudi marsičesa ne znam. Študenti so do mene strpni, saj smo v tem procesu vsi učenci. Pa tudi smo različnih svetovnih nazorov, tu pa moram biti previdna in spretna, da se ognemo čerem.

D. F.: S katerih vidikov obravnavate posamezne teme?

T.B.: Z različnih, vsekakor. Z vidika gospodarskega razvoja, trgovskih poti, antropološkega vidika, tj. z vidika vsakdanjega življenja, politike. Zaradi politike so, denimo, Judje morali zapustiti Habsburško monarhijo, vračati so se pričeli za časa cesarja Jožefa, to je ob koncu 18. stoletja.

D. F.: Zmeraj sem se spraševala, zakaj se je malo Judov naselilo in obstalo v Ljubljani?

T.B.: Res, v Ljubljani jih je bilo malo, nekaj več v Lendavi in Mariboru. Zato smo s skupino obiskali razstavo "Nemci na Štajerskem in v Mariboru", ki tudi obravnava judovske skupnosti. Pa tudi, pri nas je bil katolicizem močan in mnogo Judov se ni deklariralo za Jude, prakticirali pa so judaizem. Ljubljana tudi ni bila močno gospodarsko središče, sanje Judov pa so bile vrniti se v svojo deželo, saj je koncem 19. stoletja povsod nastalo močno sionistično gibanje. Vse te pojave odkrivamo tudi na History Chanel in Via Sat History. Te oddaje so predmet poglobljenega pogovora z mojimi študenti.

D.F.: Iz vaše osebne zgodovine sem razbrala, da ste se že zgodaj srečali z izobraževanjem odraslih.

T.B.: Morda res. Bilo mi je triindvajset let, takoj po diplomi iz zgodovine, ko sem za svoje kolege, gimnazijske učitelje, morala pripraviti predavanje o vlogi spola na Slovenskem. Takrat smo si na ta način učitelji predajali znanje. O čem takem, o socialno-kulturnem spolu, nisem nikoli slišala na fakulteti. Poiskati sem morala časopisne in druge vire, osvetliti tako pridobljeno znanje s teorijami, ki sem jih pridobila v času študija, izbrati metodo prenašanja znanja.

D.F.: Kaj vam pomeni vloga mentorice na Univerzi za tretje življenjsko obdobje?

T.B.: Ko gre nekdo v pokoj, mora intelektualno preživeti in živeti. Živeti! Za to pa potrebuje druge, njihov odziv, potrebuje javni prostor, kjer se ob delu krepi zanimanje za tekoče dogajanje, tako da sam postane vir učenja za svoje študente, vnuke in odrasle otroke in še koga. Intelektualec ... njegova misel mora biti in mora ostati družbeno angažirana. Mene zanima nova feministična filozofija. Tudi o tem, tudi o novih podobah starosti, se pogovarjam s svojimi starejšimi študenti.

Dušana Findeisen